

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ КЕРІВНИКАМ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЩОДО ОРГАНІЗОВАНОГО ПОЧАТКУ 2023-2024 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

Звертаємо увагу керівників закладів загальної середньої освіти на те, що організація освітньої діяльності в закладах загальної середньої освіти у 2023-2024 навчальному році здійснюється відповідно до законодавчих актів:

- Закону України «Про освіту» [2];
- Закону України «Про повну загальну середню освіту» [3];
- Закону України від 19.06.2022 № 2315 – IX «Про внесення змін до деяких законів України у сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану» [4];
- Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету міністрів України від 30.09.2020 № 898 [1];
- Постанови Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 № 1094 «Про внесення змін до Положення про сертифікацію педагогічних працівників» [22];
- Постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 № 672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників» [23];
- Постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 № 782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні» [24];
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 № 301-р «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти» [25];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496 «Інструкція з ведення класного журналу 5-11 (12) класів загальноосвітніх навчальних закладів» [9];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 38 «Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти» [11];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 № 367 «Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти» [10];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 25.06.2018 № 676 «Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти» [12];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 року №1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання» [13];
- наказу Міністерства охорони здоров'я від 25.09.2020 № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти» [14];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795 «Про надання грифа «рекомендовано Міністерством освіти і науки України» модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти» [15];

- наказу Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні» [16];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти» [17];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 08.08.2022 № 707 «Про затвердження Інструкції з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти в електронній формі» [18];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» [19];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 24.02.2023 № 201 «Про затвердження Змін до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» [20];
- наказу Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні» [21];
- листа Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 14.06.2022 № 03-1870/162-2 «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти» [5];
- листа Міністерства освіти і науки України від 22.07.2022 № 1/8462-22 «Про оптимізацію виконання заходів з підготовки закладів освіти до нового навчального року та опалювального сезону в умовах воєнного стану» [6];
- листа Міністерства освіти і науки України від 17.05.2023 № 1/6990-23 «Про підготовку закладів освіти до нового навчального року та осінньо-зимового періоду 2023-2024 року» [7];
- листа Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23 «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2023/2024 навчальному році» [8].

Керівникам закладів загальної середньої освіти слід звернути увагу на методичні рекомендації щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні» [21]. Зокрема, в умовах воєнного стану важливо забезпечити права дітей, які внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації вимушено опинилися за межами України; дітей з неконтрольованих територій; територій населених пунктів на лінії зіткнення, деокупованих територій на безперервне здобуття освіти; надати можливість українським дітям, які наразі перебувають в інших країнах, продовжити навчатись за українською програмою; сприяти тому, щоби українські діти не втрачали зв'язок з Україною і могли продовжити здобуття освіти в Україні.

Рекомендовано дітям – громадянам України, які вимушено знаходяться за кордоном, такі варіанти здобуття освіти під час дії воєнного стану:

1) навчатися тільки в закладі освіти країни перебування учня за очною формою;

2) поєднувати навчання в закладі освіти країни перебування за очною формою і в закладі загальної середньої освіти України, зокрема Державному ліцеї «Міжнародна українська школа», за однією із форм навчання, передбачених законодавством (дистанційною, сімейною (домашньою), екстернатною);

3) навчатися в закладах/класах, які організовано в країнах перебування за ініціативою громадських організацій українців за сприяння органів управління освітою цих країн та місцевої влади і які надають освітні послуги у співпраці з Державним ліцеєм «Міжнародна українська школа» відповідно до укладеного договору;

4) якщо це не суперечить законодавству країни перебування, навчатися тільки в закладі освіти України за однією із форм навчання, передбачених законодавством (дистанційною, сімейною (домашньою), екстернатною).

Акцентуємо увагу керівників закладів загальної середньої освіти на тому, що порядок відвідування закладів освіти за кордоном і здобуття освіти в цілому регулюється виключно національним законодавством країн перебування; відповідно до законодавства, дитина може бути зарахована лише до одного закладу загальної середньої освіти України [21].

За умови відсутності будь-яких відомостей щодо місця проживання чи місцеперебування учнів з числа осіб з неконтрольованих територій, територій населених пунктів на лінії зіткнення, деокупованих територій, осіб, які вимушено опинилися за межами України, – рекомендуємо утриматись від їх відрахування із закладу освіти і зберігати їхні особові справи та результати оцінювання попередніх років у закладі освіти. Звертаємо увагу на необхідність здійснення заходів зі встановлення зв'язку з ними або їхніми батьками, іншими законними представниками [21].

Рекомендуємо керівникам закладів загальної середньої освіти, де дистанційно здобувають освіту діти - громадяни України, які очно навчаються в закладі освіти країни перебування, за можливості ужити заходів щодо оптимізації освітнього процесу й урахування результатів навчання з тих предметів, які здобувач (здобувачка) освіти опановує в закордонній школі. Зокрема:

– складати розклад онлайн-уроків з урахуванням, за можливості, зайнятості учнів протягом дня в закладі освіти країни перебування;

– не вносити до розкладу онлайн-уроків ті предмети, вивчення яких передбачено у закордонній школі;

– не вносити до розкладу предмети (курси) вибіркового освітнього компоненту;

– застосовувати, за можливості, асинхронне навчання з використанням відеозаписів уроків;

– використовувати національну платформу для дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» (далі – ВШО – <https://lms.e-school.net.ua/>), що надасть можливість дітям опановувати українську програму в зручний для них

час і зменшить навантаження, а функціонал «Кабінет учителя» надасть змогу педагогу ставити завдання і відстежувати навчальний прогрес учня (учениці). Якщо в закладі освіти є певна кількість учнів одного класу навчання, які одночасно здобувають освіту в українській та закордонній школах, можна організувати для них на платформі ВШО віртуальний клас [13].

Для забезпечення реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учнів, відповідно до пункту 7 розділу I Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 38, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314, зі змінами «...заклад освіти складає графік консультацій, визначає форми, засоби, періодичність оцінювання результатів навчання, у разі потреби для учня (учениці) розробляється індивідуальний навчальний план» [11].

Акцентуємо увагу керівників закладів загальної середньої освіти на тому, що індивідуальний навчальний план може визначати відмінні від визначених освітньою програмою закладу освіти освітні компоненти, їх послідовність, форму і темп засвоєння учнем. Під час розроблення індивідуального навчального плану пропонуємо враховувати освітню програму і навчальний план закладу освіти, у якому навчається дитина в країні перебування [21].

Керівник закладу освіти, згідно з пунктом 7 розділу I Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, має ознайомити здобувачів освіти, їхніх батьків, інших законних представників (одного з них) із порядком організації відповідної індивідуальної форми здобуття освіти, зокрема з порядком і періодичністю оцінювання [20].

Звертаємо увагу керівників закладів загальної середньої освіти на те, що керуючись нормою Закону України «Про повну загальну середню освіту» (абзац третій частини четвертої статті 14), рекомендуємо здійснювати оцінювання результатів навчання учнів, які одночасно здобувають освіту в закладах освіти країни перебування та України, із тих предметів, які вивчаються в закордонній школі і відповідають предметам української типової освітньої програми, – на підставі результатів, отриманих у закордонній школі .

При цьому, акцентуємо увагу, що переведення оцінок, отриманих у закордонній школі, у 12-бальну систему, у межах автономії, заклад освіти здійснює самостійно. Навчальні предмети, які діти не вивчали в школі країни перебування (українська мова, українська література, історія України, географія України, захист України, правознавство), оцінюють вчителі з українського закладу освіти з використанням технологій дистанційного навчання [17].

Семестрове оцінювання, залежно від ситуації, можна проводити за результатами: тематичного оцінювання; поточного оцінювання, отриманого учнями під час очного, змішаного і дистанційного навчання; підсумкового оцінювання за семестр, що можна проводити, зокрема, у вигляді письмової контрольної роботи, тестування, діагностичної роботи, усної співбесіди тощо з використанням, за необхідності, технологій дистанційного навчання і засобів зв'язку [17].

Рекомендуємо під час здійснення семестрового оцінювання зараховувати всі оцінки, які отримав учень (учениця) упродовж цього семестру (незалежно від форми здобуття освіти), зокрема отримані в закладі освіти за місцем тимчасового перебування (це може бути будь-який заклад загальної середньої освіти, у тому числі й приватні заклади освіти, в Україні чи за її межами) [21].

За рішенням педагогічної ради, – під час оцінювання дозволяється враховувати результати навчання із відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.), отримані учнями у позашкільних закладах освіти [17].

Наголошуємо, що річне оцінювання здобувачів освіти здійснюється на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок (Інструкція з ведення класного журналу учнів 5-11(12)-х класів з загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України 03.06.2008 № 496 «Інструкція з ведення класного журналу 5-11 (12) класів загальноосвітніх навчальних закладів») [9]. Звертаємо увагу, що річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Під час виставлення річної оцінки може враховуватися динаміка особистих результатів навчання учня (учениці) з предмета та сформованість у нього (неї) уміння застосовувати набуті знання [21].

Акцентуємо увагу керівників закладів загальної середньої освіти на тому, що, за рішенням педагогічної ради закладу, затвердженого відповідним наказом, семестрове та річне оцінювання учнів 5-8 та 10 класів може здійснюватися не за 12-бальною шкалою, а за двобальною («зараховано»/«не зараховано») у випадках:

- відсутності через об'єктивні причини задокументованих результатів оцінювання, зокрема через відсутність в учнів із певних обставин можливості долучитися до навчання під керівництвом педагогів;

- у разі пропуску учнем (ученицею) понад 5090 уроків із певного предмета;

- у разі поєднання навчання в закладі освіти країни перебування за очною формою і в закладі загальної середньої освіти України за однією з форм здобуття освіти;

- під час оцінювання предметів варіативної складової [21].

Річне оцінювання може бути проведено перед початком навчального року, зокрема з використанням технологій дистанційного навчання і засобів зв'язку. В окремих випадках річне оцінювання може здійснюватись упродовж I семестру наступного навчального року [21].

Оцінювання учнів, які здобувають освіту за однією з індивідуальних форм (сімейною, екстернатною) здобуття загальної середньої освіти, організується згідно з Положенням про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 38 «Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314 зі змінами [11].

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 № 367 «Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05.05.2018 за № 264/32016 (далі

- Порядок), пункт 6 Порядку «...зарахування дітей до закладу освіти, у тому числі до 1 та 5 класів, здійснюється, як правило, до початку навчального року [10]. В умовах правового режиму воєнного стану рекомендуємо керівникам закладів загальної середньої освіти у необхідних випадках приймати заяви батьків та інших законних представників для зарахування дітей, у тому числі до 1 та 5 класів, без дотримання терміну 31 травня.

Усі діти, які вимушені були змінити місце проживання і здобували освіту в школах за кордоном, після повернення в Україну зараховуються до закладів загальної середньої освіти України (у ті, де навчались до вимушеного переміщення, зокрема за межі України, або в інші заклади загальної середньої освіти України) [21].

Зарахування дітей, які вимушено опинилися за межами України, до закладу освіти, згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні» здійснюється на підставі заяви (поданої особисто, електронною поштою або будь-яким іншим зручним для заявника способом) одного з їхніх батьків чи інших законних представників [16].

При визначенні класу, до якого має бути зарахована дитина, рекомендуємо зараховувати результати попереднього навчання на підставі інформаційної довідки, яка підтверджує навчання в країні перебування.

Довідка має містити таку інформацію:

- ім'я та прізвище, дата та місце народження учня (учениці);
- назва закладу освіти та період навчання учня в ньому;
- клас навчання;
- перелік навчальних предметів із зазначенням кількості навчальних годин і тем, які вивчались;
- результати навчання;
- система оцінювання, яку використовують в закладі освіти, із зазначенням найвищого та найнижчого балів;
- дата видачі, печатка та підпис керівника закладу освіти.

Довідку зберігають в особовій справі учня (учениці) [21].

Керуючись абзацом третім частини четвертою статті 14 Закону України «Про повну загальну середню освіту» [3] рекомендуємо: учням, які навчались тільки в закладі освіти країни перебування за очною формою, зараховувати результати навчання з тих предметів, що передбачені і навчальним планом закладу освіти країни перебування, і навчальним планом української школи.

Рішення про переведення учня до наступного класу приймається педагогічною радою відповідного закладу загальної середньої освіти [21].

Звертаємо увагу керівників закладів загальної середньої освіти, що під час переведення на наступний рік навчання або вибуття із закладу загальної середньої освіти. учням, яких було зараховано до першого класу в 2018 році та наступних роках, видається свідоцтво досягнень, учням інших класів, за рішенням закладу освіти, видається таблиць навчальних досягнень або свідоцтво досягнень [21].

Наголошуємо, що свідоцтво про здобуття певного рівня загальної середньої освіти єдиного державного зразка України видається дітям, які

перебуваючи за межами України, здобували освіту в українському закладі освіти, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності [21].

У разі завершення здобуття базової або повної загальної середньої освіти в закладах освіти інших держав і отримання учнем/ученицею відповідних документів, застосовується процедура визнання документів про освіту, яка здійснюється в установленому законодавством України порядку [21].

Учням випускних класів, які навчались у закладі освіти країни перебування, проживають або проживали на неконтрольованій території, території населених пунктів на лінії зіткнення, деокупованій території, та за певних обставин не отримали документ про здобуття освіти відповідного рівня, надається можливість пройти підсумкове (річне) оцінювання в одному з українських закладів освіти як екстернам і отримати документ про освіту українського зразка. Екстерн може пройти оцінювання за один або кілька класів у межах одного або декількох рівнів повної загальної середньої освіти протягом одного навчального року [4].

Акцентуємо увагу керівників закладів загальної середньої освіти на тому, що відповідно до Закону України «Про освіту» [2], заклади освіти наділені автономією, що полягає в їх самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться у порядку та межах, визначених законом.

У межах автономії закладів загальної середньої освіти при організації документообігу, можлива видача довідок (характеристик) щодо здобувачів освіти, – на прохання батьків, зокрема тих, які перебувають у конфлікті; правоохоронних органів; інших підприємств, установ та організацій (у разі, якщо отримання такої інформації можливе за законом) із дотриманням вимог щодо порядку ведення документування, визначених інструкцією з діловодства у закладах загальної середньої освіти, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України 25.06.2018 № 676, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11 вересня 2018 р. за № 1028/32480 «Про затвердження Інструкції з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти» [12].

Зауважуємо, що суголосно до статті 26 Закону України «Про освіту» [2], керівник закладу освіти здійснює безпосереднє управління закладом і несе відповідальність за освітню, фінансово-господарську та іншу діяльність закладу освіти.

Використані та основоположні джерела

1. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2232/>

4. Закон України від 19.06.2022 № 2315 – IX «Про внесення змін до деяких законів України у сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2315-20#Text>

5. Лист Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 14.06.2022 року № 03-1870/162-2 «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти» URL: <https://document.vobu.ua/doc/13513>

6. Лист Міністерства освіти і науки України від 22.07.2022 № 1/8462-22 «Про оптимізацію виконання заходів з підготовки закладів освіти до нового навчального року та опалювального сезону в умовах воєнного стану» URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-pidgotovku-zakladiv-osviti-do-novogo-navchalnogo-roku-ta-opalyuvalnogo-sezonu-v-umovah-voyennogo-stanu>

7. Лист Міністерства освіти і науки України від 17.05.2023 № 1/6990-23 «Про підготовку закладів освіти до нового навчального року та осінньо-зимового періоду 2023-2024 року» URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/89121/

8. Лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2023 № 1/12038-23 «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2023/2024 навчальному році»

9. Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496 «Інструкція з ведення класного журналу 5-11 (12) класів загальноосвітніх навчальних закладів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0496290-08#Text>

10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 № 367 «Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти» URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47670/

11. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 38 «Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0184-16>

12. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.06.2018 року № 676 «Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти» URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/nakaz-mon-vid-25-cherhvnya-2018-r-pro-zatverdzhennya-instrukciyi-z-dilovodstva-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-zareyestrovano-v-ministerstvi-yusticiyi-ukrayini-11-veresnya-2018-r-102832480>

13. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 року №1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання» URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE35224.html

14. Наказ Міністерства охорони здоров'я №2205 від 25.09.2020 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>

15. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795 «Про надання грифа «рекомендовано Міністерством освіти і науки України» модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0795729-21#Text>

16. Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього

процесу в умовах воєнного стану в Україні» URL:
https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/86134/

17. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти» URL:
https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/

18. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.08.2022 №707 «Про затвердження Інструкції з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти в електронній формі» URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1029-22>

19. Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22>

20. Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.02.2023 № 201 «Про затвердження Змін до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти»

21. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні» URL:
<https://nus.org.ua/news/metodychni-rekomendatsiyi-mon-shhodo-zdobuttya-serednoyi-osvity-v-umovah-voyennogo-stanu-komentar-osvitnogo-ombudsmena/>

22. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1094 «Про внесення змін до Положення про сертифікацію педагогічних працівників» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1094-2019-%D0%BF#Text>

23. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2020-%D0%BF#Text>

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 № 782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні» URL: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/89658/

25. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 № 301-р «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80>

Методист з управлінської діяльності
навчально-методичного відділу координації
освітньої діяльності та професійного розвитку
Сумського ОІППО

В.В.Перлик

Підпис наявний в оригіналі